

КРЕАТИВНИЙ ОБЛІК ТА ЙОГО ПРОЯВИ

Цинцовська Т.О.

Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Дмитра Моторного

На разі, існує велика кількість версій щодо такого поняття, як «креативний облік». Використання підприємствами інакших способів і методів ведення бухгалтерського обліку, а саме: керування даними та показниками фінансової звітності, викликає у науковців безліч протиріч. Постає таке питання: «Креативний облік, все ж таки, має позитивний чи негативний вплив та в чому полягає його сутність?»

Дослідження цієї теми займає значне місце в працях вітчизняних учених Г. М. Азаренкова, М. С. Пушкар, Ф. Ф. Бутинець, Т. В. Барановська, С. Ф. Голов, В.А. Кулик, С. Ф. Легенчук, С. М. Міщенко, Л. В. Чижевська та інші [1].

З одного боку, креативний облік – це будь-який метод обліку, що не відповідає загальноприйнятій практиці або встановленим стандартам, або принципам, тобто формування та застосування облікової політики в межах чинного законодавства [2].

Облікові працівники можуть впроваджувати такі способи ведення обліку, як застосування оцінки для максимізації, мінімізації або вирівнювання прибутку шляхом перерозподілу витрат між звітними періодами, затвердження фактів і правил їх групування звертаючи увагу на інтереси менеджменту щодо отримання знань про нових об'єктів спостереження. Також, виділяють такі групи методів: вибір і застосування методів бухгалтерського обліку; відображення реальних господарських операцій; вибір стандартів бухгалтерського обліку.

Креативний облік допомагає підприємству знайти шляхи вирішення зростання витрат за рахунок вдосконалення процесів і організації праці. Посилює обстеження переваг і недоліків певної діяльності для забезпечення конкурентності та тих об'єктів, якими не займаються фінансовий та управлінський облік.

Однією з найголовніших цілей є покращення результату діяльності підприємства, а це можливо виконати шляхом проведення легальних господарських операцій [2]:

- операції через підприємства спеціального призначення;
- внутрішньогрупові операції;
- взаємокомпенсуючі операції.

З іншого – креативний облік є процесом підгонки звітів підприємства, щоб вони подавали його діяльність в більш прийнятному та вигідному світлі в очах акціонерів, інвесторів та інших зацікавлених осіб [2]. Інакше кажучи, це фальсифікація облікових даних, що вводить в оману всіх користувачів інформації. На сьогоднішній день майже неможливо отримати достовірні показники про підприємство у фінансових звітах, так як дозволений вільний вибір методів та інструментів креативного обліку, що призводить до перешкоджання прозорості, яка є невід'ємною частиною бухгалтерського обліку. Намірами впровадження творчого обліку є зниження або підвищення прибутку компанії задля відповідних виплат дивідендів акціонерам; виправлення показників доходу для встановлення бажаного податкового статусу; маніпулювання зі структурою власного капіталу задля досягнення потрібних вимог щодо формування статутних фондів.

«Креативного обліку в повному розумінні цього слова, як такого немає і не може бути. ... кожен бухгалтер ... не може бути «циркачем», «мрійником – утопістом», не може по-своєму осмислювати дійсні факти та передбачати майбутнє корпорації.» - так висловлює свою точку зору професор Ф.Ф. Бутинець. Я з цим повністю згодна, тому що бухгалтер повинен надавати повну, правдиву та неупереджену інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства, можливо, з використанням допоміжних альтернативних методів, але які не змінять кінцеве становище обліку та матимуть точні характеристики.

Можна додати ще один фактор до негативної точки зору – загальноприйняті іноземні терміни, що характеризують креативний облік. До них відносяться [4]:

- fiddling the book і cooking the book - підтасування, підгонка рахунків;
- cosmetic reporting – косметична звітність;
- window dressing the account – оформлення вітрини.

Усі ці вислови наочно доводять нам, що креативний облік – це просто обгортка, яку обов’язково розкриють та на яку чекають неминучі пагубні наслідки.

У разі зловживання креативними методами є ризик шахрайства через слабкий внутрішній контроль, відсутність ревізійної комісії, зацікавленість директора та недосвідченість. На думку І. Чалого: «...на шляху всього цього бухгалтерського неподобства має встати пильний, об’єктивний та розсудливий аудитор.» Дійсно, з грамотним та суворим обліковцем ситуація буде більш під контролем, але все одно результат негарантований. Треба розбиратися глибше, а саме: етика виховання бухгалтера; зміни в аудиторській практиці та її регулюванні, тобто фінансову інформацію, що оприлюднюється, має контролювати регуляторний орган; потреба перегляду стандартів аудиту.

Отже, таке явище, як «креативний облік» завдає багато галасу серед вчених, так як присутні і позитивні, і здебільшого негативні аспекти. «Творчість чи шахрайство?» - на це питання у кожного своя відповідь. На мою думку, будь-який спосіб керування фінансовою звітністю у зручну для Вас сторону прямує до зловживань в обліку, а така позиція, як правило, веде до втрати довіри користувачів інформації. Я вважаю, що можуть мати місце «креативні методи» для усестороннього, додаткового дослідження, але ніяк не «креативний облік».

Список використаних джерел

1. Роль креативного обліку та його прояви. Олійник С.О. URL: <file:///C:/Users/admin/Downloads/1610-6307-1-PB.pdf>
2. Креативний облік: творчість чи шахрайство? Голов С.Ф. URL: https://mrkt.mim.kyiv.ua/ftp/t_articles/G_EcN_7_2010.pdf
3. Креативний облік в національній системі бухгалтерського обліку. Легенчук С.Ф.
4. Креативний облік. URL: <https://subject.com.ua/economic/accounting1/8.html>

Науковий керівник: *Голуб Н.О. к.е.н., доцент*